

במדינה

(המשך מעמוד 14)

כתום פגרת הקיץ — כלומר, בתחילת ספטמבר — יכנסו העניינים להילוך גבוה, אם עז או לא יועיל השיכנוע הידירתי, יופעל הלחץ של האו"ם והמעצמות.

אמנות

מה

הציע היועץ?

בציצומה של הסערה הציבורית שהתעורר ררה סביב האגדרטה לזכר חלליהם בחיפה, הוטחו האשמות חריפות בין הנוגעים בפרשה. את הפסל גאל תומרקין, מעצב האגדרטה, האשימו בחיזוקי אנדרטה דומה המוצבת בנמל רוטרדם בהולנד. ואת גרשון קניספל, היועץ האמנותי של עיריית חיפה, האשימו כי חולל את כל המהומה משום שהצעה ראשונית שלו לביצוע האגדרטה נפטלה עוד עלידי אבא חושי.

אחד העיתונים אף הרחיק לכת, פירסם תמונה של אנדרטה, אותה הצג כהצעתו ה' ראשונה של קניספל. היתה זו האשמה חמורה ביותר, אלא שהיא התגלתה כרוקוקה מן המציאות.

אותה אנדרטה היתה מתוכננת למטרה אחרת ולמקום אחר. תכנן אותה הפסל שמואל הילצברג והיו צריכים, לפי התוכנית, לכוננה בשיכון פועלי-הגמל כדי לזכר הספינה ה' טבועה השלושה. היתה זה בסך-הכל תבליט קרמיקה בגובה של מטר וחצי.

פטיציה חדשה. דווקא גרשון קניספל הוא שתבע לשתף פסלים אחרים בהגשת תוכנית לביצוע האגדרטה הגדולה. פרוטוקול הוועדה להקמת האגדרטה מהעשירי ב' אפריל 1967 קובע: "גרשון קניספל ביקש מהפסלים להגיש תוכנית חופשיות מגבולות היכולות לנבוע מהתוכנית המוצעת...". טען קניספל עצמו: "אני כלל לא יצאתי נגד הקמת האגדרטה. רק אחרי שהומצאו לנו צילומים המצביעים על דמיון האגדרטה לזו של רוטרדם, מצאתי לנכון לבקש בירור על מידת הדמיון. אני מעדיף שתומרקין יש' מיץ אותי מאשר יאמרו שקיבלתי דמי לא-

יועץ קניספל

"שלא יגידו שלקחתי שלמונים"

יחרץ ממנו עלימנת לא לפרסם את הדמיון בין שתי האגדרטאות." השבוע יקבע ראש עיריית חיפה את מס' קנותיו לגבי המשך הקמת האגדרטה. ההנחה היא שיאפשרו לתומרקין להמשיך ולהקים את האגדרטה שלו, אך ידרשו ממנו מספר תיקונים, כדי להמעיט את הדמיון לאגדרטת רוטרדם.

בינתיים, נוכח התארגנות של אמני תל-אביב לטובתו של תומרקין, החלו אמני חיפה לאסוף חתימות על פטיציה חדשה. "אנו מקבלים את גירסתם של אמני תל-אביב על החיוב באגדרטה", נאמר באותה פטיציה, "אבל בתנאי שתעמוד באחריות ולא ב' חיפה".

דיעות

פיתרון

הסברתי

ההכרה בדבר הצורך בהקמת מדינה פלסטינית כפיתרון היחיד לסיכסוך הישראלי-ערבי, הולכת ומתפשטת במעגלים נרחבים. מעולם לא תמכו ישראלים מנוגדים בדיוע-

מפה"ג קראו הסדרנים לעבר חבריהם, שניסו להצטרף ליד דלת הכניסה לבניין. בתוך אולם המשפטים שררה אחידה של פיקניק. הצופים אכלו סנדביצ'ים, קראו עיתונים, עישנו סיגריות, החליפו קריצות עם הנאשמים, קראו קריאות-בניים לעבר השופט סים והתובעים.

הנאשמים עצמם, בראשותו של מנהיג פועלי גמל אשודד יהושע פרץ, שהיה גיבור היום, ישבו דרוכים, מוכנים לנוק בצעקות לעבר מאשימיהם. כאשר הציג בפניהם משה כרנאב, מי שהיה היועץ המשפטי לממשלה ונגינס כקטיגור ראשי למשפט זה, את תתי-מותיהם על הסכם שחתמו עם מינהלת גמל אשודד, קראו לעברו: "או מה אב התמנון? התמנון, או מה? גם הדגול חתם על ה' מיראיים ולא נתן אותם!" צעק הנאשם מישל סרוסי.

שירדו מן האולמפוס. ההתפוצצות יות התכופות של גורות הטלוויזיה רק הג' בירו את האווירה הקירקסית. "בוא! בוא! בוא! תעבוד בנמל קצת!" צעק יוסף כרוך לעבר הקטיגור.

"אני לא שומע שום דבר ממה שהוא אומר", התפרץ נאשם אחר, "אחר-כך אני לא אוכל לענות לך".

"או אל תענה!" השתיק אותו אב בית' הרין.

"יפה מאוד! כל הכבוד לך שאתה חושב ככה!" השיב לו הנאשם.

"כבוד ה'שופט", פנה יהושע פרץ לאב בית-הדין, "שמתי-לב לסעיף הזה! קח את זה בחשבון!"

לרגעים היה נדמה כי השופטים והתובעים יושבים על ספסל-הנאשמים ואילו הנאשמים הם מאשימיהם.

כאשר הודיעו לנאשמים כי המשך המשפט נדחה בגלל מחלתו של אחד השופטים, היו רבים בדיעה שמחלת השופט היתה מחלה דיפלומטית. עסקני ההסתדרות הגיעו כנראה למסקנה שמשפט שכזה יותר משהוא מוסיף כבוד להסתדרות, הוא מבזה אותה, מציג אותה לעיני הציבור כמעורומיה. בפעם הראשונה הועשה לעיני הציבור הפער התהומי בין עסקני ההסתדרות לבין פועלי ישראל.

סיכם יהושע פרץ את הרגשתם של פועלי הגמל, שהפגינו בעת המשפט: "צריך להת' ליה את ההסתדרות. שירוחם משל ירד מה' אולמפוס שלו בוועד-הפועל ויראה מה קורה אצל הפועלים. לא פשעתי ולא רצחתי. אני נציג העובדים ונבחרתי עלידי העובדים. כתי האדונים האלה מההסתדרות שמעו בפעם האחרונה על עבודה?"

יחסי חוסי

מתי?

דו"שיח החרשים נמשך. בושינגטון המשי' כו לדבר על התקרבות רוסית-אמריקאית בדרך לשלום כפוי; ובירושלים התעקשו ש' שלום כפוי לא ייתכן בשום פנים ואופן.

אולם מאחרי החזית הישראלית הבוטחת, נתנו עובדות החיים המדיניים את סימניהן. עזר לכך יצחק רבין, שגריר ישראל בושינג'טון, שבא לשורה של התייעצויות עם הממ' שלה. הוא הבחיר את המצב לאשורו, ביקש "לא לטרד" את הסיכוי להסדר, יעץ ב' שיחות פרטיות לא להרבות בהכרזות קיצוני' ניות בלתי-מעשיות.

בין השאר יעץ שלא יוקמו התנחלויות קבע, ולא תורשה התיישבות עירונית בש' חים המוחזקים. היאחזויות של הנח"ל — כן. שהרי דינן כדיון מחנות צבאיים רגילים. דיעה זו, לפחות, התקבלה.

חופשה היא מנוחה. השאלה ה'בוע' רת, עתה, לזאת מתי? מתי יסכמו מוסכבה וושינגטון את שיחותיהן? מתי יגיעו נציגי ארבע המעצמות לידי החלטה מוסכמת? מתי תוגש החלטה זו למועצת הביטחון, כפירוש מוסמך ומחייב של החלטה מלפני שנתיים? מתי יקראו הערבים וישראל לקיים את ה' פירושים האלה? מתי יופעלו לחצים?

הערכה המוסמכת הראשונה היתה, כי ה' שלב הראשון במהלכים אלה יסתיים בערך בחודש יולי, עם סיכום שיחות סיסקו-דוב' רינג' בושינגטון.

בתום ההתייעצויות עם רבין, הסתמן לוח' זמנים גם לתקופה שלאחר מכן: ביולי תבוא, כפי הנראה, הפוגה בשיחות המתנהלות ב' ושינגטון ובניו-יורק. נציגי המעצמות יציאו לחופשות-הקיץ בארצותיהם — אבל הם לא יוכו למנוחה רבה. כי הפוגה זו תנוצל ל' התייעצויות ולהפעלת לחצים — מצד כל מעצמה על הצד הנתון להשפעתה.

תוך סיכון חייו. איש כזה — לא זה בלבד שהוא זכאי לייחס מיוחד, אלא שחובה היא לציבור להעניק לו יחס מיוחד. **העיטור דרוש כדי להמחיש את תורת-האומה למשפחות, לבני ב' תו של הגיבור החי, ועל אחת כמה וכמה לבני ביתו של הגיבור שמפר את נפשו. אין תחליף לעי' טור מבחינה זו!**

העיטור דרוש כדי ליצור אחידה חינו' כית, בייחוד בקרב הדור הצעיר. העיטור, ה' נראה לעין, מבכיר את הודהות הנוער עם מי שסיכן את חייו, כדי שיהיה הוא.

העיטור דרוש כדי ליצור את ה' יחס הנכון אל הפצוע.

קיים כיום אות-הנכה, אולם נכים רבים חוששים לענוד אותו, מפני שאינם רוצים להכריז על עצמם בטומבי כעל בעלי כושר גופני לקוי.

(לי אישית זה מובן בהחלט. אומנם, אחר-זו הנכות שקיבלתי בעקבות פציעתי נוס' לים מן המינימום הדרוש לקבלת את, אך אילו היתה לי הנכות לאות — לא הייתי עונד אותה.)

ואילו עיטור הניתן אוטומטית לכל פצוע' קרב, גם למי שהחלים לחלוטין, כמוני, יהיה אות זה אות-כבוד, אות חיובי שירצה לענוד אותה. לא ידבק בו אותו טעם-להאי שדבק באות-הנכה. אוכיר שוב את לב' ארגון של הצבא האמריקאי, הניתן אוטר' מסית לכל פצוע, על כל פציעה — אפילו פציעה שניה או שלישית — והיוצר אוטר' מסית זכויות מסוימות ויחס מיוחד.

מכל הבחינות האלה, אין ה' צל"ש מהווה תחליף לעיטור. ה' צל"ש הוא דבר הדיפעמני הנשבח מיוחד. אין הוא נראה לעין, אין הוא יוצר יחס קבע, אין הוא נותן סיפוק למשפחה, אין לו אלא ה' פעה חינוכית חולפת.

הרצה בשזום

ייכון להגנה

כבוד היושב-ראש, אני מציע לכנסת להתייחס להצעה זו מבחינה עקרונית בלבד. יכול להיות ויכוח על שמות העיטורים — אם לקראם על שמות גיבורי ישראל מימייקדם — עיטור בריגורא, עיטור ברי' כוכבא וכוי' — או אם להסתמק בהגדרה יבשה המציגת את התוכן — אות-הקרב, אות-הפצוע, אות-הגיבור וכוי'. אין זה עני' יין עקרוני. לפני 15 שנה, כאשר היה דיון בכנסת על נושא זה, הוא עלה על שירתון בגלל נקודה זו. היו חילוקי-דיעות בין דויד כ'גוריון, סינחס לבון ואחרים על כך.

יכול להיות ויכוח על פוגי העי' מורים ועל העילות להענקתם. איש אינו מעוניין, בוודאי, ליצור כת של קצינים, שחזם מכוסה ב' מה שנקרא באנגלית, "סלב של יר' קות", כמו במדינות מסוימות ש' בהן קיים פולחן מיליטאריסטי.

אנו מציעים עיטורים על אומץ-לב אישי בקרב, על היחלצות מיוחדת, על הצלת פצו' עם, על פציעה. יכול משהו לבוא ולהציע פגמים נוספים, למשל: בעד הצטיינות מיוחד' דת במילוי תפקידים בלתי-קריביים. יישתנו שלנו מכתות יותר אל החייל הקרבי.

יכול משהו לתמוה ולשאול: מדוע דווקא אנחנו — פיעה שהיא פיעת-שלום מובהקת, שכל מעי' ניה נתונים לסיומ מלחמה ולהפי' סקת קרבות — מציעים לכנסת הצעה זו?

התשובה היא: כושר ההגנה והאמינות של צה"ל הם מרכיבים חיוניים בכל מיבנה שלום. יותר מזה: הם הערובה העליונה לכל שלום שיושג.

אנו כוברים באמורה הרומאית האומרת: "הרוצה בשלום, ייכון למלחמה", אולם אנו רוגלים ב' אימרה האומרת: "הרוצה בש' לום, ייכון להגנה".

וארחיק לכת: אם יתגשם חזוננו, אם יקום השלום בינינו ובין העולם הערבי כר' לו, אם תהיה ישראל משולבת במרחב בו ישורו השלחה ויחידות — גם אז רוצים אנו כי עמישראל יזכרו את הגיבורים ש' נתנו כה הרבה כדי שנועי למצב הזה.

ברוח זו, כבוד היושב-ראש, אנו מציעים לכנסת לקבל הצעה' חוק זה — כאות תודה צנוע של האומה, כאמצעות נבחרה האומה, לגיבורי האומה.

המשך מעמוד 16) כמו מאיר הרציון ואריק שרון, מתהלכים בשעטור של אומץ-לב בקרב מגלה לעיני כל מי הם ומה עשו למעננו.

זו היא, בקיצור נמרץ, המגמה של הצעת חוק זו: להנהיג בישראל, כמו בכל מדינות העולם, עיטורים על אומץ-לב אישי, על הצלת חי אדם תוך סיכון אישי, על פציעה בקרב.

לבדו — מוז המוות

יכול משהו לבוא ולומר: חיילי צה"ל אינם זקוקים לעיטורים. הם לוחמים מתוך הכרה, מתוך אהבת ארצם ועמם, מתוך ידי' עה שאין בריה.

זה נכון. ולראייה: משך 21 שנים לא חפרו גיבורים בקרב.

אולם אפילו קביעה זו — מטוב להרהר בה שניה, הנסיון על כל הצבאות, בכל התקופות, בכל המישטרים, של כל המצבי-

ירל זוקוב: לא סלט ירקות

ק שרון: לחיילים קרביים לבדו

אים — הביא הענקת עיטורים לגיבורי קרב. הסיכון מוכיח כי זהו גורם מדרבן, דחף הנוסף על הדחפים האחרים המספיקים לים חייל שהוא עומד לבדו — ותמיד הוא עומד לבדו! — מול המות.

באותם הימים כולם היו כמותים שני תותחים וכמות גדולה של פגמים נגטשו בשדה, תחת אש מצרית יעי' לה. היה צורך להוציאם משם. כל תותח היה שווה את מישקלו בזהב. או הכיזו המפקד — על דעת עצמו — שכל המתגרב למשימה זו, שנראתה כמשימת-התאבדות, יוכה באות הצטיינות.

העיטור דרוש למשפחות ה' עיטור דרוש כדי לממש את תודת ה' אומה למי שהצטיין — מעל לצו התסקיד ומעבר לקריאת החובה — בשיירות עם,